

Potovaje zopet dobro uro prideva do druge samotne oštarije v gozdu, akoravno na vrhu črnega Vrha. Od te oštarije, ki v toplem zavetju proti solncu stoji, prideva kmalu na sneg, kjer je oster sever bril, da je nos mojega kočijaža kakor paprika lepo rdeče izgledal. Kakošen je bil moj, tega ne vem. V kaki dobri pol uri sva bila na vrhu črnega Vrha, s katerega se prekrasen pogled na vse strani Srbije odpre. Videl sem v daljavi visoke rudniške planine in lepo planino „Venčac“ pri kisli vodi nad mestom Aranželovcem, kjer sem lani bil, v visoko planinsko selo Vukosovac potovaje. Po teh temnih hostah rudniških planin in posebno po hostah lepega Venčac-a se je Črni Juri pred Turki skrival in ž njih nje napadal. Z rudniških planin in z Venčac-a pri kisli vodi nad Aranželovcem je pričel proti Turku vojsko, ktero je kmalu po vsi Srbii razširil; povsod Turke iz Venčaca se spustivši in po vsi zemlji kakor voda naprej drvivši sekal in gradove njih požgal. Ker je tako delati vsemu narodu zapovedal, je kmalu vse izsekal, ili iz zemlje iztiral in njih gradove požgal. „Na rudniških planinah in na lepem Venčacu je bil krvavi porod srbske slobode!“ *) Pred njenim porodom so Turki preplašeni bežali in so po mestih: Rudnik-u, Kragujevcu, Jagodin-u itd. zavetja iskali. V Rudnik-u je živel neki Sali-Aga, zavoljo nesramnega življenja tudi „rudnički bik“ zasramovan. Črni Juri nameri in udari najprej na Rudnik, in vzame mesto; al „rudnički bik“ mu je utekel. Pod Venčac-em je Črni Juri kmalu potem turčina Kučuk-Alija, ki je iz Beligrada v Rudnik svojemu bratu Sali-Agu „rudničkemu biku“ z veliko vojsko na pomoč hitel, v Kragujevac zapodil, odkodar je moral kmalu v Jagodin in odtod zopet bežati v Beligrad, odkodar je prišel.

Po visoki, sneženo-beli in strašno mrzli glavi črnega Vrha gredé oziram se na vse strani svetá. Pri Beligradu se mi pokaže lepo šilasti, kranjski Šmarni gori podobni hrib „Avala.“ Pod mojimi nogami pa se razgrne lepa, neskončno dolga in veliki širjavi s hribi zagrajena plodna ravnina prekrasne Morave. Potoval sem celo uro po vršini, takrat z debelim snegom pokriti, grozno mrzli, od ostrega severja briti glavi prekrasnega črnega Vrha, čeravno mi je v podnožji njegovem vroče bilo, da sem se potil. Na jugu v grozni daljavi se mi pokaže v nebo kipeči Rtan pri Banji v aleksinačkem okrožji, ki je velikemu, precej debelemu in mastnemu slonu jako podoben, okoli njega pa drugi hribje, mali, kakor črne vrane in krokarji, živeža iskaje, izgledajo. Pokazal se mi je oče srbskih hribov s sivo svojo glavo Kapaonik, in z belo kapo pokriti Jastrebac; oba v kruševackem okrožji.

Ko sem ogledal vse, kar se vidi na višini črnega Vrha, ropotam doli po strmi kamniti poti ozkega žleba, v čegar globočini planinski potoček, na vse strani se zvičuje, brzega teka naprej šumlja. Ob potoku stojé posamezni mlini in hiše, katerih je niže doli čedalje več bilo. Te hiše so raztreseno planinsko selo „Štiple“, s katerega je Črni Juri leta 1804. sušca meseca Jagodin in Batočin napadal.

Črni Juri je, kakor sem rekel, s sela Štiple proti Beligradu morivno za divjimi Turki dirjal; jaz pa grem od tod po lepi moravski ravnini v Jagodin, kjer ni o Turku več ne duha ne sluha. Na poti sem srečaval velika krdela naših južnih bratov Bolgarov, ki so šli iz Turške s svojimi pridnimi rokami in bistro glavo po Srbii si vsakdanjega kruha služiti. V velikem krdelu lepih čvrstih fantov videl sem sive starčke na palico se opiraje za njimi krevljati, za njimi pa male,

bôse in raztrgane fantičke cepljati. Srce me vsegdar zaboli, kadar vidim nesrečne brate bežati iz lepe plodne Bolgarije, da si na tuji zemlji s krvavimi žuli kruha služijo. (Dal. prih.)

Drobtinice za kratek čas.

Tudi nam dober izgled!

Listonoša c. kr. okrajne gosposke križ. na Hrvaškem — tako pripoveduje „Naše gore list“ — prinese 1858. leta službeno pismo pokojnemu župniku (fajmoštru) V. na V. s tem-le naslovom: „An das löbliche Pfarramt in V.“ — Gospod župnik, častiti rodoljub, bere napis pisma, pa ga mirno dá listonoši nazaj rekoč: „Dragi moj! tega gospoda Faramta nimamo v naši okolici; ta mora biti kak Nemec ali Kočevar, kateri pri nas prnjke pobira; morebiti je bil tû, pa je potoval dalje; — odnesi ti pismo gosp. predstojniku in reci mu, da v krstnih bukvah ni farnika, ki bi se Faramt imenoval.“ Tako se zgodi. Listonoša nese s tem sporočilom pismo nazaj, gospod predstojnik je razumel župnikove besede in prihodnja pisma so hodila z naslovom „Slavnoj župnji v V.“ — Tako postopanje je naravno in brez zamere, da uradnije slovó dajó nemščini, kjer ne stoji na pravi adresi.

Davkar in kmet.

Davkarski uradnik: Oče Grega, kaj želite?

Kmet: Dragi gospod! jez nič, samo da Vi od mene kaj ne želite.

Dopisi.

V Buda-Peštu 20. rožnika. V. (Dalje.) — Zupstimo mrtvaško polje ter poglejmo, kaj se zunaj pokopališča godí. — Na cesti koj pod žaljami več ljudi vozovlaka iz kolodvora pričakuje. Stopimo nekaj korakov po cesti do vrh klanca, ter se ravno nad prerovom (tunelom) ustavimo, skozi katerega se mora splaziti vozovlak. Ta prerov ni dolg; voznja skozi trpi komaj 1 minuto. — Obrnimo se na drugo stran, na kateri bo lukamatija na dan prisopihal. Komaj je moč čez klanec priti, predno si hlapon na drugi strani prerova počne brlizgati na daljno pot na Štajarsko. Tako grenkega potovanja ni kmalu kje, kakor je med budinskim prerovom in Promontorom, za pešca kake 2 uri hodá. Tukaj so namreč budinski grenki studenci; morebiti da tudi v Ljubljani poznate „budinsko grenko vodo“, vsaj onim ne bode neznana, katerim se želodec in čreva ne izpraznujejo radi; takim je budinska grenka voda dobra in mnogokrat gotova pomoč. Ravnina, na kateri grenki studenci izvirajo (toda ne po celi) je blizo tako velika kakor ljubljansko polje od Šmarne gore pa do Ljubljane. — Grenki studenci pa niso tako na vrhu zemlje, da bi sami od sebe tekli, treba jih je bilo najprej zaslediti, potem so se pa na več mestih luknje v zemljo zavrtale in vodnjaki napravili, da se grenka voda iz njih žaga kakor v Ljubljani na narodnem (kapucinskem) trgu ali pa v Cojzovem grabnu. — Navadna butelja grenke vode veljá, ako si jo sam nažagaš, 7 krajcarjev; pri tem se je pa še lahko napiješ, da imaš težavo domú priti. Blizo grenkih vodnjakov (štiren) so tudi nekatere krčme za take, katerim se vino bolj prileže kakor grenka voda. Lega tega kraja ni tako vabilna, da bi se trud izplačal, grenko-vodne štirne obiskovati. Zanimivejša je pot, ktera od vrh klanca nad Kristininimi žaljami na Bloksberg pelje. Ne trpi četrte ure, da se do vrha tega hriba, do nove trdnjave pride. — Tukaj gori pa popotnika res čudapolni

*) Rodila se je spomladi leta 1804.